

Istoria financiar-bancară. Studii asupra băncilor românești din Transilvania (1867—1918), Volumul I. Coordonator Mihai D. Drecin. Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1996, 201 p.

Știința istorică autohtonă a înregistrat în ultimii ani contribuții notabile vizând domeniul distinct reprezentat de viața economică în trecutul propriu. Avaturile reclamate de atari cercetări, finalizate prin publicarea rezultatelor sub formă de articole, de studii ori volume, rămân inerente, tocmai în dorința exprimată de un restrâns corp de specialiști, ca să illustreze concret, pe segmente temporale ori la modul comparatist, interdependența dintre factorul economic, social, politic și cultural. Demersul efectuat cu asiduitate în timp include exemple de răbdare, de insistență și perseverență, fără elemente spectaculare, în sine și la primă lectură, dincolo de gama obișnuită, aridă, totodată, de cifre și procente de analizat și comentat.

Lucrarea apărută sub auspiciile renașcutei Universității din Oradea, în cadrul seriei de Istorie (V), reprezintă tocmai interpretarea unui segment de viață economică, respectiv, domeniul financiar-bancar. În cazul de față, cu un răstimp bine delimitat și minim abordat până în prezent, din motive obiective, dar și subiective. Debutul editorial în forma actuală, mărturisește intenții de dezvoltare a subiectului în perspectivă tematică și cronologică, cu un ultim scop, eficient gândit, anume, râvnita sinteză finală. Adică, în fond, necesitatea unei precise radiografii a sistemului financiar bancar românesc din Transilvania pentru anii 1867—1918, cu raportare permanentă la „dialogul concurențial” cu alte sisteme bancare interne ori externe din epoca tratată.

Fapt remarcant de competentul și acribul coordonator, universitarul M. D. Drecin, în pertinentul cuvânt prefațator, cu un semnificativ subtitlu: „Despre muncă, bani, bănci, cultură și politică”. Autorul relevă complexa activitate de sondare întreprinsă, extinderea acțiunii în grup sau echipă, cu o paletă de opinii, proprii totuși, aparținând unor personalități distincte: economiști, istorici, alții, ce pot contribui la dezvoltarea circuitului științific respectiv, prin aportul subliniat sub triplu aspect: documentar, metodologic și interpretativ. În pofida, desigur, a unor unghiuri diferite abordate în studierea fenomenului înființării și a activității concrete a băncilor române din Transilvania, cu referire directă la: epocă (moment ori context), motivații, impact, implicarea capitalului bancar, raporturile interbancare, evoluția sistemului cooperatist, alte relații stabilite, rolul lumii „funcționărești”, sistemul propriu de școlarizare, gândirea economică, curente, direcții etc.

Cei cinci autori își subsumează analizele tocmai acestui scop comun susținut. V. Dobrescu opinează viabil despre implicarea băncilor românești transilvane în domeniul agrar. Lajos Kakucs, specialist bănățean, stabilit în Germania, relevă date importante privitoare la aportul instituțiilor financiare și al cooperatiei în dezvoltarea agriculturii din zona respectivă. Tandemul N. Trifoiu—M. D. Drecin dezvoltă subiectul legat de existența și acțiunea în timp a institutului de credit și economii „Economul” din Cluj (1886—). Procedeu similar utilizat și de I. Crișan atunci când regăndește în scris traiectul instituției „Bihoreana” de la Oradea (1898—). Pentru ca în final, același omniprezent editor, numit mai sus, să evoce tentativele și reușitele întreprinse în realizarea la Sibiu a celei dintâi bănci de asigurare cu capital autohton din regiunea istorico-geografică cercetată între anii 1857—1911.

Rezumatele în limba germană permit circuitul științific internațional, iar indicele de nume favorizează aflarea și regăsirea rapidă a informației. O mică

sugestie ar viza, în opinia noastră, întregirea unui viitor volum, de dorit la modul continuativ, cu o listă incluzând calitatea (calificarea autorilor, ca și cu un tabel-tablou, care să reflecte lucrările publicate în menționata serie „Istorie”, respectiv, cinci apariții până în prezent. Dincolo de toate acestea, trebuie să remarcăm inițiativa și succesul deosebit al grupului de cercetare în defrișarea unui domeniu atât de puțin studiat și bogat în mărturii, referitoare la viața economică a românilor transilvăni în timpul dualismului austro-ungar.

STELIAN MANDRUȚ